

Tázání a otevřenost / Otázka a otevřenost věcí (světa věcí)

Fenomenologové s jakousi samozřejmostí mluví o tom, jak se nám „věci“ „dávají“. V tom se skrývá hned několik chyb, jak se můžeme přesvědčit pečlivějším pozorováním a rozbořem. Především by to znamenalo, že se „věci“ na nás iniciativně (a snad dokonce adresně) obracejí. Tak tomu ovšem není, protože „věci“ o nás nic nevědí, nemají ani potuchy o někom, na koho by se mohly obracet; nepostradatelnou podmínkou toho, aby se mohly někomu (nebo něčemu) „dát“, je něčí vnímavost, něčí alespoň částečná a spíše jen tázavá soustředěnost, zaměřenost k „něčemu“, a to s cílem blíže rozpoznat a poznat, oč vlastně jde. Je sice pravda, že v některých případech se nám některé věci zdánlivě přímo vnucují, ale i v takových případech je nepřehlédnutelnou podmínkou a předpokladem takového „vnucování (se)“ to vůbec pociťovat, vnímat, vůbec to registrovat a nějak na to reagovat. Nějaká věc, nějaký ostrý předmět se nám může ohlásit v bolesti, již naše tělo reaguje na zranění tímto předmětem (kterého bychom si předtím třeba vůbec nevšimli). Pokud nejsme schopni vnímat bolest, ani nejostřejší předmět se nám sám nemůže „dát“ jako – třeba – nebezpečně ostrý. Z toho lze usoudit, že svět „se nám otvírá“ nikoli sponte sua tak, že se „nám dává“, ani že nás k sobě přitahuje a do sebe vtahuje, nýbrž teprve na základě toho, že se začneme po jednotlivých „věcech“ tázavě obracet, že se začneme tázat, čím vlastně jsou a co se s nimi dá dělat (to je první forma zájmu novorozence a dítěte). Svět se tedy otvírá našemu tázání, věci se otvírají, když se na ně dotazujeme. Ale abychom se mohli na cokoli ve světě i na svět sám tázat, musíme se nejprve postavit „na vlastní nohy“, musíme stát nějak před věcmi, proti věcem a distancovat se od nich. Bez této distance není možné žádné dotazování. Z toho tedy vyplývá, že svět se nám může otvírat (a věci v něm se nám mohou dávat) jen za předpokladu, že se „nám“ zdařilo od nich nějak odstoupit, nabýt nezbytné distance, z níž teprve se nám věci mohou vyjevovat v nějaké perspektivě.

(Písek, 100227-1.)